

Okullarda Öğrenci Öğrenmesine Yönelik Dijital Materyal Kullanılmasında Okul Yöneticilerinin Performansı¹ Kamil YILDIRIM², Emel DELİGÖZ³

Öz

Dijitalleşme, eğitim alanına giderek daha fazla nüfuz etmesine karşın temel uğraşısı öğretim faaliyetleri olan okulda dijital materyallerin öğrenci öğrenmesine yönelik nasıl kullanıldığı henüz tam bilinmemektedir. Okul yönetiminin yasal tanımlanmış sorumlulukları dikkate alındığında dijital liderlik rollerini yerine getirme durumu bir sorun alanı olarak belirmektedir. Nitel yöntemin olgubilim deseninde gerçekleştirilen bu çalışmada okul yöneticilerinin dijital materyallerin öğrenci öğrenmesine yönelik kullanılmasına ilişkin performansları incelenmiştir. 2023-2024 öğretim yılında Aksaray İl Merkezinde kolay erişilebilir ve kartopu örneklemeyle erişilen öğretmen ve okul yöneticilerinden aşamalı odak grup görüşmeleri ve yarı-yapılandırılmış görüşmelerle veri toplanmıştır. İçerik analiziyle çözümlenen veriden çoklu bakış açısıyla bulgular elde edilmiştir. Dijital materyal kullanımının öğrenci öğrenmesi üzerinde olumlu katkısı kabul edilmekle birlikte dijital materyallerin etkili kullanılmadığı, alt yapı eksikliklerinin olduğu ve okul yöneticilerinin performansının düşük olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Dijital Materyal, Okul Yöneticileri, Öğrenci Öğrenmesi, Performans, Dijital Liderlik

Performance of School Administrators on the Use of Digital Materials in Student Learning in Schools

Abstract

Although digitalization increasingly exposure in education field we do not have adequate knowledge yet how digital materials are used for student learning in schools of which fundamental function is teaching activities. The issue of whether school administrators play digital leadership roles appears problematic when considering their legal responsibilities. This study, carried out through phenomenology design of qualitative research, investigates the performance of school administrators on the use of digital materials in student learning. Focus group interviews and semi-structured interviews with teachers and school administrators are conducted in sequential order in schools located in Aksaray Province during the 2023-2024 academic year, using convenience sampling and snowball sampling techniques. Using content analysis, we drew out the findings by multiple perspectives. While all participants unanimously accept the positive influence of digital materials on students' learning, the study concluded that digital materials are not used effectively, lack of infrastructure hinders the use of digital materials and school administrators exercise digital leadership inadequately.

Keywords: Digital Material, School Administrators, Student Learning, Performance, Digital Leadership

Gönderim Tarihi (Received): 07.06.2024

Kabul Tarihi (Accepted): 01.10.2024

¹ Bu çalışma birinci yazarın "Dijital Destekli Materyallerin Öğrencilerin İngilizce Dersine Yönelik İlgisini Geliştirme Amaçlı Yönetimsel Girişimlerin İncelenmesi" adlı tez çalışmasının bir kısmına dayalı hazırlanmıştır.

Araştırma Makalesi: Etik Kurul İzin Belgesi (Kurul Adı: Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Tarih: 28.08.2023 Sayı No: 2023/05-21)

² Doç. Dr., Aksaray Üniversitesi, kamilyildirim@aksaray.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-5212-3905

³ Uzman Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, edeligoz@gmail.com, ORCID No: 0009-0006-0640-8092

Giriş

Eğitimde dijitalleşme uluslararası düzeyde ilgi gösterilen ve güncelliğini sürdüren bir konudur (Organization for Economic Cooperation and Development-OECD, 2023; United Nations Education, Science and Culture Organization-UNESCO, 2018; World Bank-WB, 2018). Eğitim hizmetlerinin daha etkili verimli ve kaliteli biçimde sunulması doğrultusunda dijitalleşme bir fırsat sunmaktadır. Eğitim hizmetlerinin odak noktasını insan kaynağının geliştirilmesi (Açıklan, 2016) olduğundan eğitim yöneticilerinin temel uğraşlarının başında öğrenci öğrenmesi ve gelişimi yer almaktadır (Hoy & Miskel, 2013; Lunenburg & Ornstein, 2023; Özdemir, 2020; Şişman & Turan, 2005). Bu kapsamda okullarda öğretmenler ve okul yöneticileri, çocukların ve gençlerin iyi yetişebilmesi için çağın fırsatlarını tanımak ve uygulamalara yansıtma durumundadır.

Okulda sunulan hizmetlerdeki dijitalleşmenin bir boyutunu öğretim ve öğrenme faaliyetlerinde dijital fırsatlardan yararlanma oluşturmaktadır. Eğitim-öğretim faaliyetlerinde öğrencinin öğrenmesini etkileyen unsurlardan biri kullanılan materyallerdir (Fidan, 2012; Senemoğlu, 2003; Sünbül, 2011). Kitaplar, eğitim-öğretim faaliyetlerinde en sıklıkla kullanılan basılı materyaller olmakla birlikte günümüzdeki öğrencilerin basılı materyallere ilgisi azalmaktadır (Alpar, 2019; Çelebi & Narinalp, 2020; Zohrabi, Sabouri & Behroozian, 2012). Dijital yerli olarak ifade edilen günümüz öğrencilerinin ilgisini çekerek onların öğrenmesini daha etkili ve verimli hale getirebilmek için dijital materyaller dikkate değer bir fırsat sunmaktadır (Çınar, 2014; Hattie, 2009; Yıldırım & Aslan, 2019). Fakat hızlı değişen teknoloji ile okuldaki mevcut öğretim-öğrenme kültürü arasındaki boşluğun artmakta olduğu bildirilmektedir (Kaya, 2022; OECD, 2023). Dijital materyaller öğrencilerin ilgisini çekip öğrenmelerini desteklemesine karşın ne ölçüde etkili kullanılabilmesine ilişkin uygulama sahasından daha fazla bilgi almaya ve mevcut gerçekliğe göre geliştirici müdahalelere ihtiyaç bulunmaktadır (Kaya, 2022). Özellikle öğrenci öğrenmesine yönelik dijital materyallerin kullanımında okul yöneticilerinin liderlik rolünü yerine getirme performansları hakkında bir araştırma boşluğu tespit edilmektedir.

Literatür taraması eğitim alanında dijitalleşme ile ilgili çok sayıda araştırmanın varlığına işaret etmektedir (Örneğin, Cüre & Özden, 2008; Çalık & Toker, 2016; Coşkun, 2020; Erbenzer & Aslan, 2024; Gezer, 2020; İçen, 2023; Kabaran, 2020; Karademir, 2018; Önder, 2010). Bu çalışmaların arasında okul yöneticilerinin dijital yetkinliği, dijital/teknoloji liderliği çalışmaları da yoğunluk taşımaktadır (Atık, 2019; Büyükkarabacak & Balyer, 2023; Demirkol, Özdemir & Polat, 2023; Ersoy, 2024; Heydarlı, 2023; Karaköse, Polat & Papadakis, 2021; Öz, 2020; Öztürk, 2021; Peker, 2022; Raman, Thannimalai & İsmail, 2019). Fakat öğrenci ilgisini ve öğrenmesini geliştirmeye yönelik dijital materyallerin öğretim faaliyetlerinde kullanımında okul yöneticilerinin performansını inceleyen Türkiye’de yapılmış bir çalışmaya erişilememiştir. Bu sebeple mevcut çalışmada okul yöneticilerinin öğrenci ilgisi ve öğrenmesine yönelik dijital materyallerin kullanımındaki performansları çoklu bakış açısıyla ve derinliğine incelenmesi ve böylece araştırma boşluğunun giderilmesine katkı yapılması amaçlanmıştır. İzleyen satırlarda temel kavramlara, kuramsal temele ve ilgili araştırmalara değinilerek problem cümlesi ve alt problemler sunulmaktadır.

Eğitimde Dijitalleşme

Sözcük karşılığı *sayısal* olan *dijital* ifadesi, fiziki verinin kodlanıp sayısallaştırılarak elektronik ortama aktarılmasıdır. Dijitalleşme, analog içeriklerin (kelimeler, nesnelere, semboller...) elektronik ortama aktarılmasıyla farklı biçimlerde işlenmesi, iletilmesi, depolanması, ilişkilendirilmesi süreci olarak tanımlanabilir. Gerçeklik, farklı bir formata dönüştürülmektedir. Dijitalleşme bir kodlama sistemine dayanmakta yüksek hızda ve çoklu etkileşim ile işlemeye imkân sağlamaktadır (Acun, 2020; Ormanlı, 2012).

Tüketici hizmetlerinde alışveriş yaparken, bankaya gitmeden faturalarınızı öderken, emlak vergisini e-belediyeden öderken, sağlık hizmetlerinde randevu oluştururken, eğlence sektöründe istediğiniz bir filmi sinemaya gitmeden izlerken, sosyal ağdaki bir sohbete katılırken ya da sanal sınıfta derse katılırken dijitalleşmenin gündelik hayattaki örnekleriyle karşılaşmaktadır (Karakaş, 2019; Sayar, 2016). Eğitimde dijitalleşme giderek kurumsallaşmakta (OECD, 2023) ve yüz yüze eğitime alternatif

oluşturmaktadır. Animasyonlar, simülasyonlar, videolar, dijital metinler, dijital platformlar gibi dijitalleşmenin sağladığı imkânlar eğitim-öğretim uygulamalarını değişime zorlamaktadır (Taşlıbeyaz & Karaman, 2015). Millî Eğitim Bakanlığı, eğitimde dijitalleşme doğrultusunda FATİH projesi kapsamında ihtiyaç duyulan dijital içeriklerin üretimi ve kullanılmasına yönelik Eğitim Bilişim Ağı (EBA) adıyla bir platformu oluşturmuş ve kullanmaktadır (EBA, 2024). Böylece, farklı koşullarda öğrenimini sürdüren öğrencilerin öğrenmesini iyileştirici dijital materyallere erişimleri amaçlanmıştır. Dijital eğitim olanakları eğitimde fırsat eşitliği için olumlu bir katkı sağlamaktadır.

Eğitimin gerçekleşebilmesi için öncelikle öğrenmenin gerçekleşmesi gerekir. Eğitim, istendik öğrenmelerdir. Öğrenme ise kalıcı izli davranış değişiklikleri olarak tanımlanmaktadır (Senemoğlu, 2003). Okuldaki öğretim faaliyetleri, hedeflenen kazanımları öğrencilere edindirmeye bir başka deyişle öğrencilerin öğrenmesine yöneliktir. Öğretim faaliyetlerinin öğrenci öğrenmesiyle sonuçlanması birçok etkene bağlıdır (Sünbül, 2011). Bu etkenlerden biri kullanılan materyallerdir. Öğretim materyalleri kapsamında en sık karşılaşılanlar arasında haritalar, çeşitli görseller, kitaplar, somut modeller (küre, insan vücudu...) sayılabilir. Günümüze yaklaştıkça öğretim faaliyetlerinde akıllı tahta, bilgisayar, tablet ya da akıllı telefon aracılığıyla dijital materyallerin de sıklıkla kullanıldığı gözlemlenmektedir. Dijital öğretim araçlarının çok fazla duyuyu harekete geçirmek suretiyle öğrenmeye katkısı vurgulanmaktadır (Arslan & Adem, 2010). Öğrenciler, dijital materyallere daha çok ilgi göstermektedirler (Çınar, 2014; Gezer, 2020; Yavuz-Konukman, 2019).

İlgi, bir nesneye veya olaya yönelik süreklilik gösteren isteklilik, meşgul olma, keyif alma, yoğunlaşma şeklinde gözlemlenen psikolojik bir durum olarak tanımlanmaktadır (Hidi, 2006; Krapp, 2002; Kuzgun, 2006). İlgi ve öğrenme arasındaki bağ dikkate alınarak öğretim faaliyetlerinde öğrencinin ilgisinin sağlanmasına çalışılmaktadır (Kaya, 2005; Senemoğlu, 2003; Sünbül, 2011; Tezci & Perkmen, 2013; Yaman, Dervişoğlu & Soran, 2004). Öğrencinin ilgisi sağlandığında derse katılım, soru sorma, not alma, ödevi yapma gibi öğrenmeyi sağlayan faaliyetlerde artış gözlemlenmektedir (Mazer, 2013). Farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilerin ilgisini çekebilecek öğretim materyallerinin tasarlanması ve kullanılması uzmanlaşmayı gerektiren bir alandır. Öğretim içeriğini animasyona aktararak oyun ya da yarışma formunda öğrencilere sunmak öğrencinin hem ilgisini hem de öğrenmesini desteklemektedir (Edson & Thomas, 2016; Gezer, 2020; Zwart, Van Luit, Noroozi, & Goei, 2017).

Eğitimde Dijitalleşmede Okul Yöneticilerinin Rolü

Okul yöneticileri, okulun çeşitli amaçları gerçekleştirebilmesi için karar alma, planlama, örgütleme, eşgüdümleme, bütçeleme, değerlendirme ve raporlama faaliyetlerini yürütmektedirler (Bursalıoğlu, 2005). Yönetim süreçleri okulun hem işletilmesinde hem de öğretim faaliyetlerinde gerçekleştirilmektedir (Şişman, 2019). Eğitim-öğretim faaliyetleri aracılığıyla öğrencilerin bütünsel gelişimi sağlanmaya çalışılır (Babaoğlu, Nalbant & Çelik, 2017). Eğitim-öğretim faaliyetlerinin amacına hizmet edebilmesi için okul yönetimleri hem insan hem de fiziksel kaynakları etkili, verimli ve kaliteli şekilde kullanmak durumundadırlar. Örneğin “teknolojiden yararlanarak nitelikli eğitim verilmesi” MEB, Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinin genel amaçlarından (Resmî Gazete, 2016). Bu doğrultuda teknolojik gelişmelerin sunduğu fırsatların eğitim-öğretim faaliyetlerinin etkili yürütülmesinde okul yöneticilerinin de sorumlulukları bulunmaktadır. Okul yöneticileri dönüşümsel ve öğretimsel liderlik rollerini yerine getirmek suretiyle dijitalleşmenin sunduğu fırsatları öğrenci öğrenmesini daha etkili gerçekleştirme yönünde kullanabilirler. Dönüşümcü liderler, değişimin gerçekleştirilmesi sürecinde vizyon geliştirip çalışanları motive ederler. Ortak bir sinerji yaratarak değişime öncülük ederler (Cemaloğlu & Özdemir, 2019; Yenipinar, 2022). Okul yöneticisi, öğretimsel liderlik rolü doğrultusunda öğretim faaliyetlerinin daha etkili ve verimli hale getirilmesine çaba harcar. Bu kapsamda yeniliklerden yararlanır, öğretmenlerin mesleki gelişimini sağlar, okulda paylaşımı ve işbirliğini güçlendirir (Bush, 2018; Glickman, Gordon & Ross, 2007).

Dönüşümsel liderliğin bir uzantısı olarak tanımlanan dijital liderlik kapsamında okul yöneticilerinin dijitalleşmenin getirdiği fırsatları uygulamaya aktarması beklenmektedir. Avrupa Komisyonu Eğitim ve Kültür Müdürlüğü (2019) tarafından önerilen yeterlikler arasında “öğrenci odaklı öğretim ve öğrenme faaliyetleri için dijital araçlardan yararlanma” yeterliği bulunmaktadır. Okul yöneticilerinin dijital

yeterlikleri arasında siber güvenlik sağlama ve dijital ortama bağımlılıktan çocukları ve gençleri koruma da bulunmaktadır (Kaya, 2022). Raman, Thannimalai ve İsmail (2019) dijital yeterlik boyutlarını strateji oluşturma, eğitim materyallerinin dijital hale getirilmesi, teknik destek sağlama, dijital güvenlik sağlama ve dijital yetkinlik eğitimi şeklinde sıralamaktadırlar.

Okulda Dijital Materyal Kullanımı

Bir eğitim-öğretim programı kapsamında tanımlı kurumsal denetim ve onay sürecinden geçmiş ve öğretim faaliyetlerinde kullanılan kitaplar, ders kitabı olarak tanımlanabilir (Melanlıoğlu, Çiftçi & Çeçen, 2014). Mevcut öğretim uygulamalarında öğretmenler ve öğrenciler yoğunlukla basılı ders kitaplarını kullanmaktadırlar. Basılı materyallerin dışında sayısal tabanlı elektronik formda üretilen ses, yazı, ya da görsel ve bunların birlikte kullanımıyla üretilmiş öğretim materyalleri bu çalışmada “dijital materyal” olarak tanımlanmıştır. Alanyazında dijital öğretim materyali, öğretim amaçlı bilgisayar veya mobil cihazlar gibi ortamlarda hazırlanan ve paylaşılan ve üzerinde işlem yapılan materyal şeklinde tanımlanmaktadır (Morrison & Lowther, 2005; Shepherd, 2012).

Yeterlik, gözlemlenebilir performans çıktısı olarak tanımlanmaktadır (Açıklan, 2016). Okul yöneticilerinin çeşitli yeterlikleri, ilgili alanlardaki uygulamaları ve bu uygulamalardaki başarıları ile belirlenebilir (Gürsel, 2005). Okuldaki uygulamaları deneyimleyen öğrenci, öğretmen ya da yöneticiler söz konusu performansa ilişkin bir değerlendirme yapabilirler (Gömleksiz & Erkan, 2016). Okul yöneticilerinin teşvik etmesi, bilgi vermesi, girişimleri desteklemesi okuldaki diğer faaliyet alanlarında olduğu gibi, öğretmenlerin dijital materyal tasarlama ve kullanmalarını geliştirecektir (Karademir, 2018; Karaköse, Polat & Papadakis, 2021). Dijital materyaller aracılığıyla okuldaki öğretim etkinliklerinin daha verimli hale getirilmesinde okul yöneticileri “bilgilendirme, kılavuzluk etme, yeniliklere öncülük ve örneklik etme, deneme, ihtiyaçları ve sorunları tespit etme ve çözme, okul paydaşlarını motive etme, değerlendirme” faaliyetlerini gerçekleştirmeleri beklenmektedir (Demirkol, Özdemir & Polat, 2023; Ersoy, 2024; Karaköse, Polat & Papadakis, 2021; Kaya, 2022; Öz, 2020; Peker, 2022).

Dijital yerli olarak nitelenen günümüzdeki öğrencilerin öğretim faaliyetlerinde dikkate alınması gereken bazı farklılıkları bulunmaktadır. Görsel yönü ön plana çıkan, videolarla destekli, info-grafik şeklindeki metinlere ve eğlenceli oyun formatında öğretim materyallerine ilgi göstermektedirler (Kaya, 2022). Bununla birlikte basılı materyallere ilgileri azalmaktadır (Alpar, 2019; Çelebi & Narinalp, 2020; Çelik, 2011; Zohrabi, Sabouri & Behroozian, 2012). Basılı materyaller eşliğinde sürdürülen öğretim etkinliklerinde öğrencilerin ilgisi ve buna bağlı öğrenci öğrenmesinin olumsuz etkilendiği raporlanmaktadır (Krapp & Prenzel, 2011; Melanlıoğlu, Çiftçi & Çeçen, 2014; Önder, 2010).

Dijital yerlilerin ilgisi ve öğrenmesi bakımından içeriğin sunulduğu vasıtalar da önemlidir. Geliştirilen dijital içerikler akıllı tahta, bilgisayar, tablet ya da akıllı telefonlar aracılığıyla öğrencilere ulaştırılmaktadır. Bu araçları kullanmak günümüz öğrencilerinin ilgisini uyandırmakta ve dijital içeriğin oyun, yarışma gibi eğlenceli formatta sunumuyla öğrenci öğrenmesi daha etkili olabilmektedir (Gezer, 2020; OECD, 2023). Bu çerçevede eğitimcilerin uzmanlaşmaları gereken nokta öğrenci öğrenmesini kolaylaştırabilecek dijital materyallerin üretilmesidir (OECD, 2023). Bu farkındalığa karşın okullarda öğretim faaliyetlerini daha kolay ve etkili hale getirebilecek dijital materyal tasarlama hususunda sorunlar bulunmaktadır. Öğretmenlerin bahse konu yönleri mesleki gelişim faaliyetleriyle güçlendirilebilmektedir (Kabaran, 2020; Karaban & Salih, 2021).

İlgili Araştırmalar ve Kuramsal Çerçeve

Literatür taramasında okullarda dijital materyallerin kullanımına yönelik okul yöneticilerinin uygulamalarıyla ilgili araştırmalara erişilmeye çalışılmıştır. YÖK Tez Tarama Merkezinde “dijital materyal” ifadesiyle yapılan aramada 17 kayıt bulunmuştur. Okul yöneticileri ifadesiyle yapılan taramada toplam 1214 tez bilgisi elde edilmiş fakat bunların arasında “dijital” anahtar kelimesini başlığında içeren yalnızca dört tez bilgisine ulaşılmıştır. Bunlar ise dijital vatandaşlık, dijital yeterlik, dijital liderlik ve endüstri 4.0 kavramlarına odaklanmıştır. “Okulda dijital materyal kullanımı” ile doğrudan ilgili herhangi bir tez çalışmasına erişilememiştir. TR Dizininde yapılan taramada ise “dijital”

anahtar sözcüğünde toplam 5222 araştırma makalesine erişilmiştir. Fakat başlığında “dijital materyal” geçen yalnızca sekiz çalışmaya erişilmiştir. Bu çalışmalar ise öğretmen ya da öğretmen adaylarının dijital materyal tasarımlarına odaklanmıştır. Dolaylı da olsa bu çalışmayla ilgili olan araştırmalar incelendiğinde ağırlıklı nicel çalışmaların olduğu gözlemlenmiştir. Nitel çalışmalarda ise yarı-yapılandırılmış bireysel görüşmelerle verilerin toplandığı anlaşılmıştır (Akbaba-Altun, 2004; Boynukara, 2019; Peker, 2022; Tulay, 2019). Bunlardan en ilgili olanı ise Akbaba-Altun (2004) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ilköğretim okulu müdürlerinin teknoloji sınıflarıyla ilgili rollerinin incelendiği çalışmadır. Batı Karadeniz’de bir ilde 17 ilkokul müdürü ile yarı-yapılandırılmış görüşme yapılmış ve onların kolaylaştırıcı, mesleki gelişim ve iletişimle ilgili rolleri incelenmiştir. Çalışma sonunda beklenen roller ile mevcut roller arasında uyumsuzluk olduğu ve bunun temel sebebinin merkezi yönetim sebebiyle tepeden aşağıya doğru gelen kararların uygulanma zorunluluğu olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Peker (2022) tarafından gerçekleştirilen nitel çalışmada okul müdürlerinin dijital liderlik yetkinliklerini geliştirmek için eğitim verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Nicel çalışmalar ise ağırlıklı ilişkisel tarama yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Öz (2019) ilişkisel taramayla gerçekleştirdiği çalışmada dijitalleşmenin okul yöneticilerinin liderlik tarzında değişime yol açtığı sonucuna ulaşmıştır. Öztürk (2021) ortaöğretim kademesinde okul yöneticilerinin teknolojik öz liderlik algılarının yüksek düzeyde olduğunu bulmuştur. Ersoy’un (2024) ilişkisel tarama yöntemiyle yaptığı çalışmada öğretmen, müdür yardımcısı ve okul müdürü görevindekilerin dijital yeterlik algıları ölçülmüştür. Anılan çalışmaya göre yaş arttıkça dijital yeterlik algısı düşmektedir. Cinsiyet, kıdem ve eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık yoktur. Atik (2019) okul yöneticilerinin dijitalleşmeye uyum düzeylerini yüksek düzey olarak tespit etmiştir. Gezer (2020) ve Dinçer (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda sırasıyla ilkokul ve ortaokul kademelerinde dijital materyal kullanımının öğrencilerin hem ilgisini çekme hem de öğrenmelerini olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Aslında rutinleşmiş öğretim uygulamalarında değişiklik yapmanın öğrenci ilgisini çektiği vurgulanmıştır. Kaya (2022) tarafından yapılan çalışmada okulların yüksek düzeyde dijital yönetim sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Karma yöntemli çalışmalar ise ağırlıklı deneysel desenlidir. Örneğin Kabaran (2020) okulda öğretmenlere uygun ortam sunulduğunda dijital materyal geliştirebildikleri sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Karademir’in (2020) çalışmasında dijital öğretim materyali geliştirmenin her okulun kendi özgün şartlarına uygun olması halinde etkili olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenler, dijital materyal geliştirmede okul yöneticilerinin desteğinin önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu durumda okulda liderlik etmenin öne çıkması gerekmektedir.

Literatür taramasında “öğrencilerin ilgisini ve öğrenmesini destekleyecek dijital materyallerin kullanımına yönelik okul yöneticilerinin uygulamalarını” inceleyen bir çalışmaya erişilememiştir. Bu durum bir araştırma boşluğuna işaret etmektedir.

Amaç, Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Okulda öğrenci ilgisi ve öğrenmesini destekleyici yönde dijital materyallerin kullanımında okul yöneticilerinin neler yaptıklarına ilişkin bilimsel kanıtlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın problem cümlesi “Öğrencilerin ilgisi ve öğrenmesine yönelik dijital materyallerin kullanımına odaklı okul yöneticilerinin performansı nasıldır?” şeklinde düzenlenmiştir. Problem cümlesi dikkate alınarak şu alt problemler belirlenmiştir:

- 1-Katılımcılar “dijital materyal”i nasıl kavramsallaştırmaktadırlar?
- 2-Dijital materyallerin öğrencilerin ilgisini ve öğrenmesini destekleyecek şekilde kullanılmasına yönelik yönetsel uygulamalar nelerdir?
- 3-Problem cümlesi kapsamında okul yöneticilerinin performansı nasıldır?

Yöntem

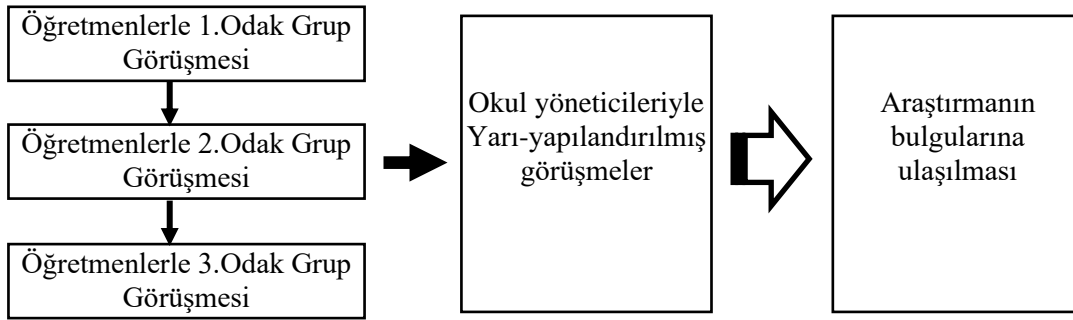
Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel araştırmanın olgubilim (fenomenoloji) deseninde gerçekleştirilmiştir. Olgubilim araştırmaları farkında olunan fakat derinliğine bilgi elde etmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada okul yöneticilerinin öğrenci öğrenmesine yönelik dijital materyallerin kullanımı doğrultusunda yaptıkları

faaliyetler fenomen olarak belirlenmiş ve araştırmanın amacı dikkate alınarak ilgilenilen fenomen çeşitli boyutlarıyla ve derinliğine incelenmeye çalışılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu çalışmada takip edilen yöntemsel aşamalar Şekil 1'deki araştırma modelinde verilmektedir. Hem katılımcı çeşitliliği hem de veri toplama çeşitliliğini sağlayacak şekilde öğretmenlerle üç farklı odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Farklı görev pozisyonunun katılımcıların görüşlerini açıklamalarını etkileyebileceği endişesiyle okul yöneticileri bireysel yarı-yapılandırılmış görüşmelere dâhil edilmiştir. Odak grup görüşmelerinde etkileşimli ortamda; bireysel görüşmelerde ise etkileşimsiz ortamda veri toplanmıştır. Araştırmacılar, pragmatik bir rol üstlenmiştir. Bu rol gereği temel strateji yönlendirmeksizin nesnel yaklaşım olmakla birlikte katılımcıların deneyimlerine ilişkin açıklamaları yorumlanarak anlamlar çıkarılmaktadır (Merriam & Tisdell, 2016).

Şekil 1

Araştırma Modeli

Çalışma Grubu

Bu çalışma maliyet ve ulaşılabilirlik açısından 2023-24 öğretim yılında Aksaray ilinde devlete bağlı ilkököl, ortaokul ve lise kademesinde görev yapan öğretmen ve okul yöneticileriyle sınırlıdır. Özel öğretim, özel eğitim ve yatılı okullarda görev yapanlar ile devlet okullarındaki ücretli öğretmenler araştırma kapsamı dışındadır. Araştırmanın geçerliği bakımından fenomene ilişkin hem öğretmenlerden hem de okul yöneticilerinden veri toplanarak çeşitlilik sağlanması amaçlanmıştır. Nitel çalışmalarda geçerlik sağlamanın temel yöntemi aynı olay ya da duruma ilişkin farklı pozisyondakilerin görüş ve deneyimlerinin tespit edilmesidir (Fraenkel, Wallen & Hyun, 2012). Çalışma grubundaki katılımcılara amaçlı örnekleme tekniklerinden kolay ulaşılabilir ve kartopu örneklemeyle ulaşılmıştır. Araştırmacılar arasında uzun süre öğretmen olarak görev yapmakta olan bir araştırmacı olduğundan iletişim halinde olunan ve fenomene ilişkin geçerli bilgi verebilecek öğretmen ve okul yöneticilerine kolay ulaşılabilir yolla ve onların da iletişim halinde olduğu diğer katılımcılara kartopu örnekleme ile erişilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Toplam 15 öğretmen ve yedi okul yöneticisi olmak üzere 22 katılımcı ile çalışma gerçekleştirilmiştir. Tablo 1, katılımcıların demografik bilgilerini vermektedir.

Tablo 1'e göre katılımcıların 12'si kadındır. Katılımcıların kademelere göre dağılımı bakımından üç öğretmen ilkököl kademesinde görev yaparken altısı ortaokul ve 13'ü ise lise kademesinde görev yapmaktadır. Branş dağılımı bakımından iki öğretmen sınıf eğitimi, beş öğretmen sayısal (matematik, fen), beş öğretmen sözel (sosyal, dil) ve beş öğretmen de resim, din kültürü ve ahlak, teknoloji gibi branş öğretmenleridir. Okul yöneticilerinin ise üçü okul müdürü dördü ise müdür yardımcısı pozisyonundadır. Öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin deneyimli oldukları söylenebilir. Altı kişi 1-5 yıl arasında kідeme sahiptir. Çalıştıkları okul büyüklükleri açısından katılımcılardan beşi, öğretmen sayısı 30'un altındaki okullarda görev yapmakta; altısı 30-44 arası öğretmeni olan orta büyüklükteki okullarda görev yapmakta ve 11 katılımcı ise öğretmen sayısı 45 ve üzerinde olan büyük okullarda görev yapmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Bu çalışmada, önce odak grup görüşmeleriyle veri toplama sürecine başlanmıştır. Hafta içinde bir araya gelinemediğinden pazar günü saat 14.00-17.30 arasında Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi toplantı salonunda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmelerinde araştırmacılar moderatör olarak görev yapmıştır. Araştırma hakkında bilgi verilerek etik kurallar hatırlatılmış ve araştırmaya

katılım onayları alındıktan sonra katılımcılardan ne beklendiği açıklanmıştır. Bu çerçevede görev yaptıkları okulda dijital materyallerin öğrencilerin ilgisine ve öğrenmesine yönelik kullanımına ilişkin neler yapıldığı, okul yönetimlerinin bilgi verme, örnek olma, rehberlik etme, yardım etme ve destek olma, takip etme ve denetleme faaliyetlerini nasıl gerçekleştirdikleri sorulmuştur. Katılımcılardan söz almak isteyen açıklama yapmış, belirli bir sıra ve süre sınırlaması yapılmamıştır. Etkileşimli ortamın olumlu yanı olan birbirine hatırlatıcı olma ve doğal samimi konuşma fırsatı (Yıldırım & Şimşek, 2013) yaratılması planlanmıştır. Moderatörler, araştırma amacını dikkate alarak katılımcılara derinleştirici sorular yöneltilmişlerdir (bu söylediğinizi biraz daha ayrıntılandırabilir misiniz, bu ifadeyle neyi vurgulamaya çalışıyorsunuz, bu bahsettiğiniz duruma ilişkin örnekler verebilir misiniz...).

Tablo 1
Odak Grup Görüşmelerine Katılanların Demografik Bilgileri

Demografik Değişkenler	Birinci Odak Grup	İkinci Odak Grup	Üçüncü Odak Grup	Yarı Yapılandırılmış	Toplam	
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	
Cinsiyet	Kadın	5	3	3	1	12
	Erkek	0	2	2	6	10
	Toplam	5	5	5	7	22
Görev	Sınıf Öğretmeni	0	0	2	0	2
	Matematik ve Fen Öğr.	2	0	1	0	3
	Dil ve Sosyal Bilg. Öğr.	2	3	0	0	5
	Diğer Branş Öğr.	1	2	2	0	5
	Okul Müdürü	0	0	0	3	3
	Müdür Yardımcısı	0	0	0	4	4
	Toplam	5	5	5	7	22
Toplam Kıdem	1-5 yıl	3	1	2	0	6
	6-10 yıl	1	2	2	0	5
	11-15 yıl	1	0	0	1	2
	16 yıl ve üstü	0	2	1	6	9
	Toplam	5	5	5	7	22
Okul Kademesi	İlkokul	0	2	1	0	3
	Ortaokul	5	0	1	0	6
	Lise	0	3	3	7	13
	Toplam	5	5	5	7	22
Okuldaki Görev Süresi	İlk yıl	0	2	0	3	5
	2-3 yıl	1	1	2	1	5
	4-5	4	0	2	3	9
	6 yıl ve üstü	0	2	1	0	3
	Toplam	5	5	5	7	22
Okul Büyüklüğü	15'ten az	2	0	1	0	3
	15-29	1	0	1	0	2
	30-44	2	0	1	3	6
	45 ve üstü	0	5	2	4	11
	Toplam	5	5	5	7	22

Odak grup görüşmeleri, katılımcıların rızası alınarak akıllı telefonların ses kaydedici mekanizması ile kaydedilmiştir. Bunun için üç ayrı telefonda eş zamanlı kayıt yapılmıştır. Telefonlardan herhangi birinde olabilecek sorun diğer telefonda kayıt ile giderilmiştir. Odak grup görüşmeleri 2023 yılı Ekim ayının iki, üç ve dördüncü haftasında gerçekleştirilmiştir. Ortalama bir odak grup görüşmesi iki buçuk saat sürmüştür.

Odak grup görüşmelerinde elde edilen veriler temelinde okul yöneticileriyle gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmıştır. Böylece aşamalı bir süreç ile okullarda uygulamada nelerin yaşandığı tespit edilerek bu durumlara ilişkin okul yöneticilerinin görüş ve deneyimleri tespit edilmiştir. Okul yöneticileriyle gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmede şu sorular sorulmuştur:

(1) Dijital materyal ifadesinden ne anlıyorsunuz? Örnekler verebilir misiniz? (2) Dijital materyal kullanımı öğrencilerin ilgisi ve öğrenmesini etkilemekte midir? Deneyimlerinizi açıklar mısınız? (3) Dijital materyallerin kullanımında okulunuzdaki alt yapı yeterli midir? (4) Dijital materyal kullanımını daha etkili hale getirmek için neler yapıyorsunuz? Yarı-yapılandırılmış görüşmeler, katılımcıların tercih ettiği mekânda ve onların uygun bulduğu zaman diliminde gerçekleştirilmiştir. Görüşme öncesi etik bilgilendirme yapılmış ve araştırmaya katılım onamları alınmıştır. Görüşme soruları basılı halde katılımcılara verilmiş ve aynı zamanda sesli olarak sorulmuştur. Katılımcıların açıklamaları onların rızası alınarak telefonda ses kaydedici ile kaydedilmiştir. 2024 yılı mart ayı içinde tamamlanan yarı-yapılandırılmış görüşmelerin her biri ortalama 40 dakika sürmüştür.

Odak grup görüşmelerinin ve yarı-yapılandırılmış görüşmelerin ses kayıtları bilgisayar ortamında Microsoft Word formatında yazılı metin haline getirilmiş ve katılımcılara gönderilerek kendi ifadelerini onaylayıp onaylamadıkları sorulmuştur. Katılımcıların tamamı söz konusu metinlerdeki açıklamaları teyit etmişlerdir.

Veri Analizi

Bu araştırmada fenomene ilişkin derinliğine ve ayrıntılı bilginin elde edilmesi amaçlandığından veri, içerik analiziyle çözümlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre içerik analizinde "verilerin içinde yer alan anlamlı bölümlerin isimlendirilmesiyle kodlama yapılmaktadır". Bu doğrultuda araştırmacılar önce bireysel çalışarak katılımcıların metne dönüştürülmüş açıklamalarını bilgi parçacıklarına (anlamlı en küçük yapılar) ayırmışlardır. Bu çerçevede bir kelime, bir cümle ya da paragraf dikkate alınarak onları en iyi temsil edebilecek kodlar (kavramlar) üretilmiştir. Kodlama işleminin ardından araştırmacılar birlikte çalışarak kodların ortak noktalarına göre kategoriler ve kategoriler arasındaki ilişkileri temel alarak temalar üretmişlerdir.

İçerik analizi odak grup görüşmelerinden elde edilen veri üzerinde ayrı, yarı-yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veri üzerinde ayrı zamanlarda gerçekleştirilmiştir. Öncelikle öğretmenlerle yapılan odak grup görüşmelerinin verisi içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu aşamanın başında araştırmacılar bireysel olarak çalışarak kodlar üretmişlerdir. Daha sonra araştırmacılar birlikte çalışarak bağımsız olarak ürettikleri kodları karşılaştırmışlardır. 129 kod uyumlu iken 12 kod uyumsuzdur. Araştırmacılar 14 kodu birlikte çalışarak üretmişlerdir. Böylece toplam 143 kod elde edilmiştir. Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen puanlayıcılar arası uyuma dayalı güvenilirlik formülüne göre (Uyum sağlanan / Toplam, $129/143=0.902$) kodlama işleminin güvenilir olduğu değerlendirilmiştir.

İnandırıcılık ve Tutarlık

Nitel çalışmalarda geçerlik karşılığında inandırıcılık; güvenilirlik karşılığında ise tutarlık kavramları tercih edilmektedir (Merriam & Tisdell, 2016). Bu çalışmada aynı fenomene ilişkin farklı pozisyonlardaki kişilerden veri toplanması veri çeşitliliğini sağladığından araştırmanın geçerliğini desteklemektedir. Hem odak grup görüşmeleri hem de yarı-yapılandırılmış görüşmeler ile yöntemsel çeşitlilik de sağlanmaktadır. Araştırmada takip edilen süreçler ayrıntılı şekilde açıklanmış ve araştırmacıların rolü hakkında bilgi verilmiştir. Katılımcılara sorulan sorular ve katılımcıların açıklamalarına ilişkin doğrudan alıntılar ile bu araştırmanın geçerliği desteklenmektedir. Odak grup görüşmelerinin ve yarı-yapılandırılmış görüşmelerin ardışık şekilde yapılması ise güvenilirliği desteklemektedir. Katılımcı teyidi de araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini desteklemektedir. Veri çözümlenmesinde araştırmacıların bağımsız analiz yapmaları ve ardından üretilen kodları karşılaştırmaları araştırmanın güvenilirliğini desteklemektedir.

Bulgular

Odak Grup Görüşmelerine İlişkin Bulgular

Katılımcılarla gerçekleştirilen üç odak görüşmesi sonrası elde edilen bulgular Tablo 2'de sunulmaktadır. Odak grup görüşmelerinden elde edilen verinin içerik analizi sonucunda toplam 143 kod üretilmiş ve bu kodlar beş tema altında kategorileştirilmiştir. En yoğun tema 49 kodu içeren dijital materyallerin öğrenci öğrenmesi üzerindeki etkisi temasıdır. Yönelimsel girişimler teması 31 koda sahiptir. Alt yapı ($f=26$) ve kavramsal bilgi ($f=24$) temalarının ardından görece en az vurgu içeren tema engeller-sorunlar ($f=13$)

teması olmuştur. Dijital materyal denildiğinde en sıklıkla telefon/tablet/akıllı tahta uygulamaları ve videolar belirtilmektedir. Tablo 2 genelinde öğretmenler, dijital materyallerin kullanılmasının öğrencileri heveslendirdiğini ve konuyu somutlaştırmada faydalı olduğunu ve böylece öğrenci öğrenmesini olumlu desteklediğini belirtmişlerdir. Birinci odak grup görüşmesindeki üç kodlu katılımcı “Bu kuşak dijital yerli olduğundan dijital içerikleri sürekli kullanmaktadırlar” ifadesiyle günümüzdeki çocukların ve gençlerin dijital materyallere doğal bir ilgilerinin olduğunu açıklamaktadır. Bu çerçevede öğretmenler dijital materyalleri öğrencilerin dikkatini çekmek, konuyu daha etkili açıklamak ve görsel yeteneklerinden dolayı konuları hatırlamayı kolaylaştırmak için kullanmaktadırlar.

Tablo 2
Odak Grup Görüşmelerinden Elde Edilen Bulgular

Tema	Kod	f
Kavramsal Bilgi Dijital Materyal Nedir?	EBA	3
	Videolar ve 3d videolar	5
	Web 2.0 araçları	1
	Ses kayıtları	2
	YouTube	1
	Elektronik ortamdaki görseller (resim, fotoğraf...)	1
	Akıllı tahta	2
	Z kitaplar-Etkileşimli kitaplar	2
	Telefon/tablet/akıllı tahta uygulamaları	5
	Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Materyal Platformu	1
	Karekodlar	1
	Toplam	24
Dijital materyalin Öğrenci Öğrenmesi Üzerinde Etkisi	Dikkat çekip heveslendirmekte ve heyecanlandırmakta	11
	Somutlaştırarak anlamayı kolaylaştırmakta	11
	Hatırlamayı kolaylaştırmakta	3
	Öğrenmeyi desteklemekte ve etkilemekte	9
	Öğrenme için gerekli	1
	Farklı zekâ türlerine hitap etmekte	2
	Hayal gücünü geliştirmekte	2
	Aşinalık	2
	Hayata yakınlık	2
	Kolay erişilebilirlik	1
	Zaman kazandırıcı, pratiklik ve hızlilik	3
	Sürekli kullanıldığında sıkıcı, olumsuz etkileri olabilir	2
Toplam	49	
Dijital Materyal İçin Alt Yapı	Akıllı tahta	10
	Bilişim sınıfı, bilgisayar odası, robotik kodlama sınıfı	3
	Fotokopi makinesi	1
	Bilgisayar	1
	İnternet	1
	Altyapıdaki eksiklikler	9
	FATİH Projesi	1
Toplam	26	
Yönetmel Girişimler	Destekleyicilik	8
	Yönlendirme eksikliği	6
	Kaynak sağlayıcı	1
	Problem çözücülük	1
	Pasiflik	5
	Bilgi ve beceri eksikliği	4
	Teknik destek yetersizliği	1
	Farkındalık eksikliği	1
	Öğretmenin kendi çabası	2
	Denetimsizlik	2

Toplam	31	
Engel ve Sorun	Teknolojik alt yapı eksikliği	10
	Bilinçsizlik	2
	Kalabalık sınıflar	1
Toplam	13	
Genel Toplam	143	

Alt yapı temasında en sık vurgu akıllı tahtaya ilişkindir ($f=10$). Bu temada akıllı tahtayla birlikte vurgulanan diğer kod ise alt yapıdaki eksikliklerdir ($f=9$). Özellikle internet bağlantısının olmaması ya da sıklıkla kesilmesi sorunu dile getirilmiştir. Örneğin birinci odak grup görüşmesindeki beşinci katılımcı “Bizde bir elektrik kesintisi olmuştu, okulumuzda akıllı tahtaları bir hafta kullanamadık” sözleriyle alt yapının önemini vurgulamıştır. İkinci odak grup görüşmesindeki iki kodlu öğretmen ise alt yapı eksikliğiyle ilgili deneyimini şöyle açıklamıştır: “Ben 6-7 yıldır bu okuldayım. Hala okulumuzda internet yok. Akıllı tahtalar çağında internet yok. Tahtalar güncellenmediği için bulduğumuz kitapları tahtalarda açabilme imkânımız yok” şeklinde deneyimini açıklamıştır.

Dijital materyal kullanımında yönetsel uygulamalar temasında en sık vurgulanan kodlar ise destekleyicilik ($f=8$), yönlendirme eksikliği ($f=6$) ve pasiflik ($f=5$) olmuştur. Bu çerçevede katılımcıların çoğu okul yönetimlerinin performansını düşük olarak değerlendirmiştir. Teknolojik cihaz yetersizliğinin defalarca söylenmesine karşın okul yöneticilerinin harekete geçmediği, sorunların çoğunun öğretmenlerin bireysel girişimleriyle çözüldüğü belirtilmiştir. Birinci odak grup görüşmesindeki bir numaralı katılımcı “Bize para yok, finansman yetersiz diyorlar” açıklamasını yapmıştır. Teknolojik yeniliklere ilişkin bilgilendirme, örneklik etme, teşvik etme ve destekleme gibi liderlik rollerini okul yöneticilerinin yerine getirmediği açıklanmıştır. Örneğin üçüncü odak grup görüşmesindeki bir numaralı katılımcı “Alt yapı, siber yapı falan yok. Akıllı tahtaları etkili kullanamıyoruz. Söylüyoruz, bir çözüm yoluna gidilmiyor” şeklinde deneyimini açıklamıştır. Aynı oturumda beş kodlu katılımcı ise okul yöneticilerinin teknik anlamda destek sağladığını bunun dışında dijital materyal tanıtmaya, örnek olarak gösterme gibi bir uygulamalarının olmadığını dile getirmiştir.

Engel ve sorunlar temasında da en sık vurgulanan kod teknolojik alt yapı eksikliğidir ($f=10$). Örneğin üçüncü odak grup görüşmesindeki bir kodlu katılımcı “Rica minnet kendimiz buluyoruz, yükletiyoruz, o şekilde akıllı tahtadan ders işliyoruz” şeklinde deneyimini paylaşmıştır. Bu kapsamda okul yöneticilerinin duyarsız olduğu vurgusu dikkat çekicidir. Katılımcılar, okul yöneticilerinin akıllı tahta örneğinde dijital materyal kullanımına ilişkin sorumluluğu öğretmenlere bıraktıklarını, bu konuda sorumluluk hissetmediklerini belirtmektedirler. Kendilerinin akıllı tahtayı açtıkları, şifrenin kendilerinde olduğunu, akıllı tahtaların düzgün çalışmasından da öğretmenlere sorumluluk yüklediği vurgulanmaktadır.

Tablo 2’de dikkat çekici bulgu öğretmenlerin dijital materyal kavramına ilişkin eksik ya da yanlış kavramsallaştırmaya sahip olduklarıdır. Dijital materyal denildiğinde onlar akıllı tahta, telefon, tablet üzerindeki uygulamaları dikkate almaktadırlar. Bulgu, dijital materyal kavramına ilişkin öğretmenlerin bilgilendirilmesi ihtiyacına işaret etmektedir.

Yarı Yapılandırılmış Görüşmelere İlişkin Bulgular

Okul yöneticilerine “dijital materyal ifadesinden ne anlıyorsunuz” sorusu yöneltilmiştir. Okul yöneticilerinin verdikleri cevaplar “basılı kâğıt dışında internet ortamında öğrenmeyi daha etkili hale getiren materyaller” şeklinde özetlenebilir. Örnek olarak e-kitap, e-dergi, sosyal medya, EBA gibi örnekler vermişlerdir. Dijital materyallerin öğrenci öğrenmesi üzerindeki etkisine ilişkin okul yöneticileri öğrencilerin ilgisini çekme ve zor konuların anlatımını kolaylaştırmayı vurgulamışlardır.

Dijital materyallerin öğrenci ilgisini çekme ve öğrenmelerini destekleme bakımından olumlu etkisini hem öğretmenler hem de okul yöneticileri vurgulamaktadır. Dijital materyallerin kullanılabilmesi için okulunuzdaki alt yapı nasıldır sorusuna karşılık okul yöneticileri öncelikle akıllı tahtaları belirtmişler fakat internet bağlantı problemi nedeniyle akıllı tahtalardan etkili şekilde yararlanılamadığını açıklamışlardır. Örneğin iki kodlu yönetici “Okulumuzda akıllı tahtalar mevcut fakat internet ağı

olmadığı için alt yapı uygun diyemiyoruz” şeklinde deneyimini paylaşmıştır. Okul yöneticileri, dijital materyallerin kullanımına yönelik hangi uygulamaları yapmaktasınız sorusuna ağırlıklı MEB destekli dijital platformların kullanılmasına yönelik bilgilendirme faaliyetlerini belirtmişlerdir. Örneğin üç kodlu yönetici “Okulun sosyal medya platformunda, sohbet grubunda genel müdürlüğümüzün hazırlanmış olduğu kazanımlara yönelik dijital içerikler paylaşılmaktadır” şeklinde cevap vermiştir.

Okul yöneticilerine dijital materyal kullanımında yaşanan sorunlar nelerdir sorusu sorulmuştur. Dijital materyallerin eğitsel amaçlar dışında kullanımı en sık vurgulanan sorundur. Bununla birlikte internet bağlantı sorunu ve cihazların bozulması sorunları da sık vurgulanan sorunlardandır. Bir kodlu yönetici bu soruya şu cevabı vermiştir: “Kontrolsüz kullanım, bilinçsiz kullanım. Okuldaki akıllı tahtaların yetersiz kalması”. Okul yöneticilerinin faaliyetleri “ihtiyaçları karşılama, akıllı tahtalarla ilgili sorunları çözmeye ve internet bağlantısı sağlama” şeklinde özetlenebilir.

Hem odak grup görüşmeleri hem de yarı-yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen bulgular birleştirildiğinde (Tablo 3) okullarda dijital materyallerin öğrencilerin ilgisi ve öğrenmesine yönelik kullanımına ilişkin bir manzara elde edilmektedir.

Tablo 3

Odak Grup Görüşmeleri ve Yarı-yapılandırılmış Görüşmelerin Bulgularının Birleştirilmesi

Alt Problemler	Bulgular
Kavramsal Bilgi	“Öğretmenlerle karşılaştırıldığında, okul yöneticilerinin teknolojik terimlere hâkimiyetlerinin daha yüksek olduğu söylenebilir”.
Kullanımı	“Dijital materyal kullanımı kapsamında öncelikle akıllı tahtalar belirtilmiştir. Temel sorun olarak internet bağlantısındaki sorunlar belirtilmiştir. Okul yöneticileri <i>bilinçsiz kullanım</i> sorununu ifade etmişlerdir. Bu ifadeyle <i>dijital içeriklerin eğitsel amaçlar dışında kullanıldığını</i> açıklamaya çalışmışlardır. Öte yandan öğretmenler dijital materyal kullanımında kontrolün kendilerinde olduğunu, akıllı tahtaların açılması ve nasıl kullanılacağına kendilerinin karar verdiğini bu nedenle okul yöneticilerinin algısının doğru olmadığını düşünmektedirler”.
Etkileri	“Hem öğretmenler hem de okul yöneticileri dijital materyallerin öğrencilerin ilgisini çekerek öğrenmelerini desteklediğini belirtmişlerdir. Dijital materyallerin öğrencilerin ilgisini çektiği, öğrencilerin etkili öğrenmesine katkıda bulunduğu, öğrencilerin derse katılımını artırdığı ve İngilizce öğretimine olumlu katkısının olduğu söylenebilir”.
Yönetimsel Girişimler	“Öğretmenlerin görüş ve deneyimlerine göre dijital materyallerin kullanımına ilişkin okul yöneticilerinin rolünün tam karşılanmadığı söylenebilir. Öğretmenler, okul yöneticilerinin sorunları çözmekte yeterince etkili olmadıklarını ve sorumluluğu öğretmenlere bıraktıklarını ifade etmişlerdir”.
Bağlamsal Etki	“Dijital materyallerin okullarda kullanımı üzerinde eğitimcilerin cinsiyet, kıdem, branş gibi değişkenleriyle okulun yerleşim yeri, büyüklüğü ve okul kademesi gibi kurumsal değişkenlerin etkisine ilişkin herhangi bir bulguya ulaşılamamıştır”.

Tartışma, Sonuç ve Öneri

Teknolojiden yararlanılarak nitelikli eğitim verilmesi okul yöneticilerinin sorumluluk alanlarından biridir. Eğitimde dijitalleşme kapsamında dijital materyallerin öğrencilerin öğrenmesini destekleyecek şekilde kullanılmasına yönelik okul yöneticilerinin performansına odaklı bir araştırma boşluğu bulunmaktadır. Bu çalışmada, söz konusu araştırma boşluğunun giderilmesinin yanı sıra uygulamanın geliştirilmesine de katkı yapılması amaçlanmıştır. Nitel araştırmanın olgubilim deseninde gerçekleştirilen çalışmada ulaşılan sonuçlar izleyen satırlarda tartışılmaktadır. Öneriler ayrı bir başlık açılarak verilmemiş; ilgili sonuç ve tartışma ile birlikte sunulmuştur.

Okul yöneticileri ve öğretmenler, dijital materyallerin öğrencilerin ilgisini çekme ve öğrenmesinde olumlu katkısının olduğu görüşündedirler. Öğrencilerin derse yönelik ilgisini uyandırmada dijital materyal kullanımı bir fırsat sunmaktadır. Bu sonuç literatür taramasında erişilen araştırma sonuçlarıyla uyumludur (Dinçer, 2015; Gezer, 2020; Hattie, 2009; İçen, 2023; OECD, 2023; Yavuz-Konukman, 2019; Yıldırım & Aslan, 2019; Zwart, Van Luit, Noroozi, & Goei, 2017). Örneğin Boynukara (2019),

etkileşimli e-kitapların öğrencilerin ilgisini çektiğini, eğlenceli bulunduğunu ve öğrencilerin öğrenmesini olumlu etkilediğini dile getirmektedir. Dinçer (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmada öğrencilerin, içerik yerine bilgisayar gibi teknolojik aletlerin kendisine ilgi gösterdiği bulgularına ulaşmıştır. Öğretmenler, öğretim faaliyetlerinde öğrencilerin dikkatini çekmek için dijital materyaller kullanabilirler fakat öncelikle öğrencilere kazandırmayı hedefledikleri bilgi ve becerilere yöneltmelidirler. Bu durum öğretmenlerin araç-amaç ilişkisini maharetle kullanmalarıyla mümkündür (Fidan, 2012; Kaya, 2005; Sünbül, 2011). Okullarda dijital materyallerin öğretimde etkili şekilde kullanılmasıyla ilgili bazı sorunlar olduğu bildirilmektedir (Kabaran, 2020; Karaban & Salih, 2021; Yavuz-Konukman, 2019). Erbenzer ve Aslan (2024) tarafından gerçekleştirilen çalışmaya göre, ilkökul öğretmenlerinin dijital materyal geliştirme özyeterlik algıları orta düzeydedir. Bu çalışmada ulaşılan sonuç ve literatürde ulaşılan sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, dijital materyallerin öğrencilerin ilgisini ve öğrenmesini olumlu etkilediği bulguları kabul edilmekle birlikte, okullarda dijital materyal geliştirme ve öğretimde kullanma bakımından sorunlar olduğu söylenebilir. Dijital materyal kullanımının önündeki temel sorunlar olarak akıllı tahtaların arızalanması, internet bağlantısının olmaması gibi alt yapı eksiklikleri sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu sonuç, önceki çalışmaların sonuçlarıyla uyumludur (Peker, 2022; TEDMEM, 2022). Alt yapı eksiklikleri de yönetsel sorumlulukların tam olarak yerine getirilemediğine işaret etmektedir. Eğer okul yöneticileri alt yapı eksikliklerine duyarlı davranırlarsa sorunlar çözülebilir. Okullarda, öğretim faaliyetleri en temel uğraşı olarak görülmesi gereken bir alandır (Babaoğlu, Nalbant & Çelik, 2017). Bu açıklamadan hareketle okullarda dijital materyal geliştirme ve kullanma bakımından mesleki gelişimi sağlayacak etkinliklerin yapılması ihtiyacı belirlemektedir. Benzer vurgu Peker (2022) tarafından okul yöneticilerine yönelik yapılmış olup, “Okul müdürlerinin dijital liderlik yönlerini geliştirici eğitimlere ihtiyaç duyulduğu” vurgulanmıştır. Öte yandan bazı çalışmalarda, okul yöneticileri kendilerini teknolojik ve dijital liderlik bakımından çok iyi düzeyde algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır (Aydın, 2022; Öztürk, 2021). Bu çelişkili sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, okullarda öğrencilerin öğrenmesine yönelik dijital materyal kullanımında okul yöneticilerinin ya sorumluluklarını ve liderlik rollerini tam kavrayamadıkları ya da dijital materyal geliştirme ve kullanma sorumluluğunu öğretmenlere yükledikleri söylenebilir. Her iki halde de göz ardı edilen bir problemin olduğu anlaşılmaktadır.

Bu çalışmada, dijital öğretim materyallerinin öğrencilerin ilgisini çekme ve öğrenmesine olumlu katkı yaptığı sonucuna ulaşılmasına karşın öğrencilerin ödev yapma ve bireysel öğrenmeleri üzerinde bir etkilerinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çerçevede öğretmenlerin dijital materyal tasarlama yönleri geliştirilerek öğrencilerin ilgilerini çekecek dijital materyaller hazırlamaları sağlanmalı (Boynukara, 2019; Kabaran, 2020; Kaya, 2005) böylece bu materyallerin ödevlerin hazırlanmasında olumlu bir katkı sağlayabileceği vurgulanmalıdır.

Bu çalışmanın sonunda, okullarda dijital içerik kullanımı, teknolojik fırsatlardan yararlanma olumlu görülen bir durum olmasına karşın öğrenci ilgisini çekme ve öğrenmesi yönünde dijital materyallerin kullanımında sorunlar olduğu tespit edilmiştir. Sorunların dikkat çeken tarafı “dijital materyal kavramının” henüz tam olarak edinilmemiş olması ve okul yöneticilerinin de “dijital materyallerin öğrencilerin öğrenmesi yönünde kullanılmasına” ilişkin rol ve sorumluluklarını tam olarak yerine getirmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda Karademir (2018) tarafından yapılan çalışmada ulaşılan sonuçlar anlam kazanmaktadır. Anılan çalışmada “dijital materyal geliştirme ve kullanma” bakımından bilgi ve beceriye sahip olmanın ötesinde meslektaş işbirliği ve yönetici desteği etkili faktörler olarak belirlenmiştir. Bu çalışmaların bulguları dikkate alınarak öğretim sürecinde etkili materyal kullanımı için ekip çalışması yapılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Açıkalin, A. (2016). *Çağdaş örgütlerde insan kaynağının yönetimi*. PegemA.
- Acun, F. (2020). Dijital tarih ve dijital tarihçiliğin tarih yazımına etkisi üzerine. *Tarihyazımı*, 2(1), 66-90. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tarihyazimi/issue/55064/694997>
- Akbaba-Altun, S. (2004). Information technology classrooms and elementary school principals' roles: Turkish experience. *Education and Information Technologies*, 9, 255-270.

- Alpar, Ö. (2019). *Evaluation of the reading texts in teenwise 9: A textbook written in accordance with the new ELT program of Turkish national education* (Tez No. 546268) (Yüksek Lisans Tezi). Başkent Üniversitesi. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Arslan, M. ve Âdem, E. (2010). Yabancılara Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların etkin kullanımı. *Dil Dergisi*, 147, 63-86. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/780169>
- Atik, Ö. Z. (2019). *Eğitimde dijitalleşme faaliyetleri ve eğitim yöneticilerinin sürece uyumu* (Tez No. 555640) (Yüksek lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Avrupa Komisyonu Eğitim ve Kültür Müdürlüğü (European Education and Culture Executive Agency). (2019). *Digital education at school in Europe*, Publications Office of the European Union.
- Aydın, K. (2022). *Eğitim örgütlerinde dijital liderlik ve örgütsel bilgelik ilişkisi* (Tez No. 759521) (Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi
- Babaoğlu, E., Nalbant, A. ve Çelik, E. (2017). Okul başarısına okul yöneticisinin etkisine ilişkin öğretmen görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 93-109. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/353435>
- Boynukara, M. (2019). *Etkileşimli e-kitap oluşturulması, öğretmen adaylarının gelecekte etkileşimli e-kitap kullanımı hakkındaki düşünceleri ve deneyimleri* (Tez No. 580886) (Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bursalıoğlu, Z. (2005). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. PegemA.
- Bush, T. (2018). *Eğitim liderliği ve yönetim kuramları [Theories of educational leadership & management]*, (Çeviri. Ed. R. Sarpkaya). PegemA.
- Büyükkarabacak, N. ve Balyer, A. (2023). Okul yöneticilerinin COVID-19 döneminde uzaktan eğitim sürecine dair deneyim ve görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 18(1), 45-71. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.62087>
- Çalık, D. ve Toker, G. (2016, 03-05 Kasım). *Ekran çağı insanı ve dijital toplum*, [Bildiri sunumu] XXI. Yüzyılda Türkiye’de internet konferansı, TED Üniversitesi, Ankara.
- Çelik, Ş. N. (2011). *Ortaöğretim İngilizce ders kitabı Breeze 9 hakkında öğrenci, öğretmen ve müfettiş görüşleri* (Tez No. 308429) (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çelebi, M. ve Narinalp, N. Y. (2020). Ortaokullarda İngilizce öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(1), 4975-5005. <https://doi.org/10.26466/opus.704162>
- Cemaloğlu, N. ve Özdemir, M. (Ed). (2019). *Eğitim yönetimi*. PegemA.
- Çınar, D. (2014). *Dijital nesil için hibrit ders kitabı: Augmented Coursebook*.
- Coşkun, A. E. (2020). Eğitimde dijitalleşmenin oluşturduğu sosyo-kültüreliliğin öğretmenin rolüne etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 53(53), 1-29. <https://doi.org/10.15285/maruaeabd.817782>
- Cüre, F. ve Özdenir, N. (2008). Öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri (Bit) uygulama başarıları ve Bit’e yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 34-53.
- Demirkol, M., Özdemir, T. Y. ve Polat, H. (2023). Okul yöneticilerinin dijital yetkinliklerine yönelik öğretmen görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(3), 1231- 1240. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.1339627>
- Dinçer, S. (2015). *Farklı eğitsel arayüzler kullanılarak hazırlanan bilgisayar destekli öğretim yazılımlarının öğrencilerin akademik başarılarına, motivasyonlarına, derse ilgilerine, bilgisayar destekli öğretimi değerlendirmelerine ve bilişsel yüklerine etkisi* (Tez No. 417586) (Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- EBA (2024). *EBA Hakkında*. <https://www.eba.gov.tr>
- Edson, A. J. and Thomas, A. (2016). *Transforming preservice mathematics teacher knowledge for and with the enacted curriculum: The case of digital instructional materials*. IGI Global.
- Erbenzer, E. and Aslan, M. (2024). Primary school teachers' self-efficacy perceptions of digital instructional materials development: a mixed-method study, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 25(1), 18-49. <https://doi.org/10.17679/inuefd.1173257>
- Ersoy, A. (2024). *Evaluation of digital competencies and transformational leadership of school managers: The case of Adana* (Tez No. 851383) (Yüksek Lisans Tezi). Adana Alparslan Türkeş Science and Technology University. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme* (3. Baskı). PegemA.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., and Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw Hill.
- Gezer, B. (2020). *Dijital materyallerin ilköğretim ikinci sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama düzeylerine etkisi* (Tez No. 608902) (Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Glickman, C., Gordon, S. P., and Ross, J. (2007). *Supervision and instructional leadership*. Pearson
- Gömlüksiz, M. ve Erkan, S. (2016). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Nobel.
- Gürsel, M. (2005). *Eğitim Yöneticisinin Yeterlikleri*. (2. Baskı) Eğitim Kitapevi.
- Hattie, J. (2009). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. New York: Routledge.
- Heydarlı, F. (2023). *Okul yöneticilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri ve teknoloji liderliği öz-yeterlik alguları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 801225) (Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Hidi, S. (2006). Interest: A unique motivational variable. *Educational Research Review*, 1, 69-82. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2006.09.001>
- Hoy, W.K. and Miskel, C.G. (2013). *Educational Administration: Theory, research and practice*. Ninth edition. McGrawHill.
- İçen, B. K. (2023). *Dijital eğitimde avantaj ve dezavantajlar*. Efe akademi.
- Kabaran, G. G. (2020). *Dijital materyal tasarımına yönelik bir hizmet içi eğitim programının geliştirilmesi ve etkililiğinin değerlendirilmesi* (Tez No. 642533) (Doktora Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karaban, G. ve Salih, U. (2021). Dijital materyal tasarımı yeterlilikleri ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama* 11, 281-307. <https://doi.org/10.17943/etku.864296>
- Karademir, T. (2018). *Teknolojinin benimsenmesine ekolojik bir yaklaşım: Sürdürülebilir bir dijital öğretim materyali geliştirme ekosistemi* (Tez No. 494197) (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi
- Karakaş, Y. (2019). *Dijitalleşmenin modern gündelik hayata yansımaları ve Hikikomori örneği* (Tez No. 580635) (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karaköse, T., Polat, H., and Papadakis, S. (2021). Examining teachers' perspectives on school principals' digital leadership roles and technology capabilities during the COVID-19 Pandemic. *Sustainability*, 13 (23), 13448-20. <https://doi.org/10.3390/su132313448>
- Kaya, E. (2022). *Yönetici ve öğretmenlerin okulun dijital yönetimine ilişkin görüşleri: Bir karma yöntem araştırması* (Tez No. 741592) (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kaya, Z. (2005). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Pegem A.
- Krapp, A. (2002). Structural and dynamic aspects of interest development: Theoretical considerations from an ontogenetic perspective. *Learning and Instruction*, 12, 383-409. [https://doi.org/10.1016/S0959-4752\(01\)00011-1](https://doi.org/10.1016/S0959-4752(01)00011-1)
- Krapp, A. and Prenzel, M. (2011). Research on interest in science: Theories, methods, and findings. *International Journal of Science Education*, 33, 27-50. <https://doi.org/10.1080/09500693.2010.518645>
- Kuzgun, Y. (2006). *İlköğretimde rehberlik* (6. Baskı). Nobel.
- Lunenburg, F. C. ve Ornstein, A. C. (2023). *Eğitim yönetimi* (Çev.Edt. G. Arastaman). Nobel.
- Mazer, J. P. (2013). Associations among teacher communication behaviors, student interest, and engagement: A validity test. *Communication Education*, 62 (1), 86-96. <https://doi.org/10.1080/03634523.2012.731513>
- Melanlıoğlu, D. Çiftçi, Ö. ve Çeçen, M. A. (2014). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 206-219. https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6136/82304#article_cite
- Merriam, B. H. and Tisdell, E. J. (2016). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. Jossey-Bass.

- Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook (2nd ed.)*. Sage.
- Morrison, G. R. and Lowther, D. (2005). *Integrating computer technology into the classroom*. Upper Saddle River, NJ: Pearson
- OECD (Organization for Economic Cooperation and Development) (2023). *Digital education outlook: Towards an effective digital education ecosystem*. OECD Publication. https://www.oecd-ilibrary.org/education/oecd-digital-education-outlook-2023_c74f03de-en
- Ormanlı, O. (2012). Dijitalleşme ve Türk sineması. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication (TOJDAC)*, 2(2), 32-38. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/138310>
- Önder, A. (2010). *E-kitap olgusu ve Türkiye'de durum* (Tez No. 273319) (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi
- Öz, Ö. (2020). Dijital liderlik: dijital dünyada okul lideri olmak. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(1), 45-57. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijls/issue/53618/635293>
- Özdemir, S. (Ed) (2020). *Eğitim yönetiminde kuram ve uygulama*. PegemA.
- Öztürk, D. (2021). *Lise yöneticilerinin teknolojik liderlik öz yeterliklerinin incelenmesi* (Tez No. 694531) (Doktora Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi
- Peker, A., (2022). *Okul müdürlerinin dijital liderlik yeterlilikleri ve bu yeterliliklerin eğitim ortamına yansımaları* (Tez No. 781603) (Yüksek Lisans Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi
- Raman, A., Thannimalai, R., and Ismail, S. N. (2019). Principals' technology leadership and its effect on teachers' technology integration in 21st century classrooms. *International Journal of Instruction*, 12(4), 423-442. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1230076.pdf>
- Resmî Gazete (2016). *Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği*. RG No: 29871. <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf>
- Sayar, K. (2016), "Dijital Toplum", *TRT Akademi*, 1(2), 762-775. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/218569>
- Senemoğlu, N. (2003). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*. Gazi Kitabevi.
- Stepherd, C. (2012). *Digital learning content a designer's guide*. Hampshire: Onlignment. http://www.plan-academy.org/pluginfile.php/20448/mod_data/content/1070/Digital-learning-content-a-designers-guide1.pdf
- Şişman, M. ve Turan, S. (2005). *Eğitim ve okul yönetimi, eğitim ve okul yöneticiliği el kitabı*. PegemA.
- Şişman, M. (2019). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. PegemA
- Sünbül, M. A. (2011). *Öğretim ilke ve yöntemleri* (5. Baskı). Eğitim Yayınevi
- Taşlıbeyaz, E. and Karaman, S. (2015). Who should teach in lecture videos? Expert, instructor or a good speaker. *Route Educational and Social Science Journal*, 2, 422-433. https://www.ressjournal.com/Makaleler/1311444631_27%20Elif%20Ta%5c%9f%4b1beyaz.pdf
- Tezci, E. ve Perkmen, S. (2013). Oluşturmacı perspektiften teknolojinin öğrenme-öğretme sürecine entegrasyonu. In K. Çağıltay & Y. Göktaş (Eds). *Öğretim teknolojilerinin temelleri: Teoriler, araştırmalar, eğilimler* (ss. 185-211). PegemA.
- Tulay, Z. (2019). *Let student learning drive the class: An investigation of the impact of flipped learning on EFL students' language skills, digital literacy, and attitudes toward the learning environment* (Unpublished Master's Thesis). Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- UNESCO (United Nations Education, Science and Culture Organization) (2018). *ICT competency framework for teachers*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000265721/PDF/265721eng.pdf.multi>
- WB (World Bank) (2018). *World Development Report 2018: Learning to Realize Education's Promise*. Washington, DC: World Bank. DOI:10.1596/978-1-4648-1096-1.
- Yaman, M., Dervişoğlu, S. ve Soran, H. (2004). Ortaöğretim öğrencilerinin derslere ilgilerinin belirlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 232-240. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/77533>
- Yavuz-Konukman, G. (2019). *Dijital öğretim teknolojilerinin hazırlanması ve eğitsel ortamlarda kullanımı: Dijital öyküleme ve dijital kavram haritası*. (ss. 65-98) Yanpar-Yelken, T. (Ed.), *Öğretim teknolojileri*, Anı Yayıncılık.

Yıldırım, K. ve Deligöz, E. (2024). Okullarda öğrenci öğrenmesine yönelik dijital materyal kullanılmasında okul yöneticilerinin performansı. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 11(2), 61-76.

Yenipınar, Ş. (2022). Motivasyon ve liderlik. İçinde K. Yıldırım (Edt.) *Eğitim yönetimi: Bilimsel temelleri, kapsamı ve içeriği* (ss. 57-96). Anı

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, K. and Aslan, A. (2019). Instruction management in primary education in digital era. In Bernd Vogler (Ed), *Teaching practices: Implementation, challenges and outcomes*. USA: Nova Publishing.

Zohrabi, M., Sabouri, H., and Behroozian, R. (2012). An assessment of strengths and weaknesses of Iranian first year high school English coursebook using evaluation checklist. *English Language and Literature Studies*, 2(2), 89. DOI:10.5539/ells.v2n2p89

Zwart, D. P., Van Luit, J. E., Noroozi, O., and Goei, S. L. (2017). The effects of digital learning material on students' mathematics learning in vocational education. *Cogent Education*, 4, 1313581-6. <http://dx.doi.org/10.1080/2331186X.2017.1313581>

Etik Beyan: “Okullarda Öğrenci Öğrenmesine Yönelik Dijital Materyallerin Kullanılmasında Okul Yöneticilerinin Performansı” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve veriler toplanmadan önce Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu’ndan 28.08.2023 tarih ve 2023/05-21 sayılı etik izin alınmıştır. Karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi Yayın Kurulu’nun hiçbir sorumluluğunun olmadığını, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğunu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim.